

Första läsningen: **2 Mos 17:8-13** (*Så länge Mose höll upp sina händer hade israeliterna övertaget*)

Den som blir trött av att stå länge och be i mässan får sätta sig. Mose fick också sitta till sist (v. 12). Denna läsningens poäng är inte att man måste inta en speciell position för att bli bönhörd. Det är Moses **tro** vi ska efterlikna. Gud vill ge sitt folk framgång men han vill att vi ska be om dem. Vi ska **samverka med hans godhet**. *Biskoparna* har precis som Mose ett särskilt ansvar. Deras förbön är stark. Varje troende kan fritt vända sig till sin biskop i livets kamp och anförtro honom sitt böneämne. *Bönevakor* är utmärkta andliga vapen. Kombinerat med **bibelläsning** blir de ännu bättre – en äkta *dialog med Guds ord*. Den helige Hieronymus (Epist. 22, 17) skrev så här: *Läs ofta och lär dig så mycket du kan. Låt sömnen överraska dig medan du håller boken, och låt den heliga Skrift ta emot ditt ansikte när det faller.*

Andra läsningen: **2 Tim 3:14 – 4:2** (*Den som tillhör Gud blir rustad för alla slags goda gärningar*)

Timotheos var vad vi kallar för *biskop* i dag, och denna läsning talar om hans ansvar att stå upp för tron. Men vi har alla denna ”biskopliga” uppgift. Observera att Paulus ser det som viktigt att *barn* lär känna Bibeln (v. 15). Bjuden eller objuden: Gud är alltid närvarande. Därför ska vi inte frukta att när som helst leda samtalet på Gud, argumentera, påverka vår nästa att närma sig tron, tålmodigt. Vi kan bli motsagda men även överraskas positivt: människor vill *gärna* tala om Gud.

Evangelium: **Luk 18:1-8** (*Gud skall låta sina utvalda få sin rätt när de ropar till honom*)

Lukas evangelium kallas med rätta för en *böneskola*. Vi ska aldrig ge oss, alltid be. Gud önskar *ständig bön*, oförtröttlig bön (1 Thess 5:17). Men hur lätt blir vi inte *uppgivna* när vi ber (v. 1). Det är en rolig förebild för bön som Jesus ger oss här. En envis tant hänger efter en ligkiltig domare som inte får vara i fred en stund (jfr Syr 35:17). Till sist tröttnar han och ger henne rätt så att hon inte pinar livet ur honom (i grundtexten står det ungefär ”ger mig på käften”). Så käckt brukar vi inte tala om Gud, men Jesus gör det alltså. Han lockar fram leenden och banar väg för **barnets tillit** i oss. Vi får störa Gud *dag och natt* (v. 7). Uthålligheten kommer speciellt att behövas i *de sista tiderna* när allt blir svårt. Det visar slutet av denna läsning. Då ska vi vaka och be. Må Gud inte låta oss duka under för de frestelser mot tron som då kommer att torna upp sig. Vi ska förbli upprätta, bedjande, fulla av tillit, det är innebörden av den näst sista bönen

i *Fader vår*. V. 8: kanske är alla gudshus rivna när Jesus återkommer, all gudstro sjukförklarad och trons utsagor elegant ”motbevisade”. Men Guds folk är kvar (Matt 16:18).

MÅNDAGEN I 29 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 2:1-10** (*Gud har uppväckt oss med Jesus och gett oss en plats i himlen*)

Djävulen härskar i ”luftens rike” (v. 2). I en fysiskt ren miljö kan atmosfären ändå vara *andligt kvävande*: där egoism, begär och olydnad mot Gud härskar går allt bokstavligt åt helvete. V. 6: att vi redan är ”uppståndna” och ”i himlen” betyder: vi lever på *hoppet* om det, vi tar med rätta ut glädjen i förskott. Vi gör goda, inte högmodiga, gärningar på vägen dit (v. 9-10).

Evangelium: **Luk 12:13-21** (*Allt du har lagt på hög. Vem skall få det?*)

Jesus vägrar vara familjejurist (v. 14). Det fanns gott om skrifflärda man kunde vända sig till med dylikt. Jesus lyfter fram *habegäret* som splittrar familjer (inte minst vid arvstvister). **Den girige blir ensam**. Observera den rike dåren: Gud ger honom stora gåvor, och han gratulerar sig själv. Han tackar varken Gud eller någon människa. En otypisk scen: annars vimlar det av aktörer i Jesu liknelser. Den här storbonden ser bara sig själv och sitt. Var är familjen, de fattiga, alla andra? Han river lador enbart för att bygga större – men hos grannen är det kanske tomma lador och barn med tomma magar? Invaggad i säkerhet tror han att han ska leva länge och njuta av ”sina” rikedomar. Han anar inte döden som flåsar honom i nacken. Som när någon precis har nått pensionsåldern, glad, spänstig och rik – och så kommer chockbeskedet om framskriden cancer. Gud frågar i v. 20: ”*allt som du har samlat på hög, vem skall få det?*” Frågan talar till mannens samvete: ännu hinner han göra gott. ”Snabba dig”, hör vi Gud säga, ”din stora skörd ruttnar snart, och tjuvar bryter sig in och tar allt av värde. Vill du dö och tvingas höra Herrens röst: *Jag var hungrig och ni gav mig inget att äta*” (Matt 25:42)? Vem känner inte oro vid denna text? Men Gud är god och generös mot alla. Att äta, dricka och vara glad är inte fel (v. 19; jfr Pred 2:24). Samla gärna en liten förmögenhet så att du klarar en eventuell ålderdom – men dela vad du inte behöver med dem som inte fick ut lika bra livsskörd som du.

Håll falskhet och lögn ifrån mig, och gör mig varken fattig eller rik. (Ords 30:8)
--

TISDAGEN 8 oktober: EVANGELISTEN LUKAS, fest

Den helige LUKAS var läkare (Kol 4:14), medarbetare till Paulus (2 Tim 4:11; Filem v. 24). Han skrev det tredje (och längsta) evangeliet och Apostlagärningarna. Centrum i hans budskap är Jesus, syndarnas och de utsattas frälsare, som kom för att ”söka efter det som var förlorat och rädda det” (19:10). Mycket har vi bara genom honom, som liknelserna om *den förlorade sonen* (15:11-32) och *den barmhärtige samariern* (10:25-37), mycket om rika och fattiga, om den helige Ande, detaljen om *den gode rövaren på korset* (Luk 23:39-43) och många viktiga böner.

Lukas reser med Paulus på den andra missionsresan (antagligen som läkare med tanke på Paulus svaga hälsa, jfr 2 Kor 12:7f) år 49/50 (Apg 16:10), och han är också med på tredje resan 53/58. Lukas mildhet måste ha verkat välgörande på Paulus eldiga karaktär. De är tillsammans under det svåra kyrkomötet med lärjungarna av första generationen i Jerusalem, Apg 21:15-19. Staden och templet där måste ha gjort outplånligt intryck på Lukas, för han nämner dem ofta. Vi kan tänka oss att Lukas under Paulus tvååriga fångenskap i den romerska militärstaden Caesarea vid havet (Apg 24:22ff), hade rika möjligheter att inhämta upplysningar bland människor som hade levt med Jesus. Han bör ha träffat Maria eller kvinnor som känt henne (jfr kvinnolistan i Luk 8:3 och det faktum att allt i hans barndomsberättelse verkar beskrivas med jungfru Marias ögon). Många av *Rosenkransens mysterier* bygger på vad Lukas har lärt oss om Jesu mor. Han verkar vara nära Paulus i hans fångenskap i Rom (2 Tim 4:11).

De märkligt oavslutade Apostlagärningarna låter oss ana att Lukas kan ha haft en tredje skrift i tankarna (om Paulus resa till Spanien – jfr Rom 15:24,28 – och kanske med Paulus predikningar på Forum Romanum, hans försvar inför kejsar Nero och hans halshuggning, och kanske också om Petrus och hans död i Rom). Men något kom emellan. En bra gissning är Neros vansinniga massaker på kyrkans medlemmar i Rom under åren 64-67 där den trogne läkaren kan ha fallit offer. Allt förändrades då. Den Rom-vänliga linjen i Lukas skrifter blev absurd. Ingen tog upp den tråden. Kyrkan hade fått definitiv sektstämpel och gick under jorden.

Festdagens första läsning (2 Tim 4:9-17a) för oss rakt in i den åldrande Paulus vardag. Lukas hjälte skriver från fångelset. Han oroar sig för vinterkylan som närmar sig, ensam och övergiven som han är, han saknar sina anteckningar, känner sig sviken av många men är också full av tillit till Guds makt som verkar i honom. *Bara Lukas är kvar hos mig* (v. 11) – vilken trogen medhjälpare! Evangelieläsningen ger oss Lukas version av Jesu tal till de lärjungar han sände ut för att predika (Luk 10:1-9). Vi får intrycket att Jesus hade en genomtänkt missionsplan. Denna plans universella innebörd avslöjar Lukas för oss i Apg 1:8: kyrkans röst skulle nå ut till alla folk, *ända till jordens yttersta gräns*. Det är ord som Lukas skriver ner med stor övertygelse.

Fira denne kyrkans tidiga tjänare i dag genom att läsa i hans dubbelverk, evangeliet och Apostlagärningarna. Släpp in den milde och kloke berättaren i ditt hem, låt honom måla sina porträtt av Jesus och Maria i ditt hjärta!

Kyrkans bön på denna dag:

Herre, vår Gud, du utvalde den helige Lukas för att röja din kärlek till de fattiga. Låt oss, som med stolthet bär det kristna namnet, hålla ut i bön med ett hjärta och en själ, och låt alla folk se din frälsning.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Tim 4:9-17a samt Luk 10:1-9

ONSDAGEN I 29 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Ef 3:2-12** (*Kristi hemlighet har nu uppenbarats*)

Jesus hade redan antytt den hemlighet Paulus här nämner: att evangeliet skulle nå ut till *jordens yttersta gräns* (Apg 1:8). Hans kyrka skulle göra *alla folk till lärjungar* (Matt 28:19). Att inse att detta innebar verklig enhet mellan judar och hedningar, *utan lagens ok*, tog tid. Ända tills apostlakonciliet, ca 49 (v. 5; jfr Apg 15:7 f).

Evangelium: **Luk 12:39-48** (*Av den som har fått mycket skall det krävas mycket*)

Igår jämförde Jesus sin återkomst med en gladlynt och generös husbonde som kommer hem efter en bröllopfest. I dag är det tal om en smygande, ovälkommen förbrytare (v. 39-40). Bilden av *tjuven* är överraskande och har en lätt skrämmande underton (som i Upp 16:15), men det är också meningen, ty Kristi återkomst är *räkenskapens dag*. Naturligtvis blir Petrus orolig och vill veta om han tillhör dem som ska överraskas eller kanske får tid att förbereda sig (v. 41). I skaran av tjänare har Petrus störst ansvar (som talesperson och huvud för apostlakollegiet, jfr t.ex. Matt 16:16-19; Luk 22:32; Joh 21:15f). Den särskilt betrodde aposteln får nu veta vilken belöning som väntar ifall han förblir trogen i sin tjänst, och vilka straff han ska få om han utnyttjar sin position i kyrkan till ett liv i lyx och maktfullkomlighet. Petrus (och efter honom varje påve) är i sanning den som *har anförtrotts mycket* (v. 48 – ja *nycklarna till himmelriket*, Matt 16:19). Vi har alla på var vårt sätt fått mycket, t.ex. *kunskap*, som vi ska bruka rätt. Spöstraffen i v. 47-48 är förstås symboliska: chefen för tjänarstaben ska själv få märka hur det känns att bli misshandlad (v.45). Den förmildrande omständighet (okunskap) som nämns vid utmätandet av straff påminner om

skiljandet mellan ”lätta” och ”allvarliga” synder beroende på graden av subjektiv insikt (*Katolska kyrkans katekes*, nr. 1860).

Slappna inte i er iver, håll er brinnande i anden. Tjäna Herren. (Rom 12:11)

TORSDAGEN I 29 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 3:14-21** (*Var stadigt rotade i Jesus tills hela Guds fullhet uppfyller er*)

Allt kommer från Gud och går till Gud. Tron (och dopet) förnyar oss till att alltmer bli en bild av Skaparen. Vi är planterade och har våra rötter i kärleken från Gud (v. 17). Dimensionerna i v. 18 syftar antingen på *det nya templet* i Hes kap 42; 47; 48 (jfr Upp 21:9-27) – vi är Guds nya tempel – eller på Messias överflödande kärlek (v. 19-20).

Evangelium: **Luk 12:49-53** (*Jag är här inte för att skapa fred utan splittring*)

Johannes Döparen förkunnade att Frälsaren skulle komma "med eld" (Luk 3:16; jfr Mal 3:2-3). Jesus bekräftar här detta (v. 49). Vad menas? Eld som kastas över jorden är en ohygglig bild. Den påminner om prövningar (1 Pet 4:12) och dom (Luk 3:17), ja, världens undergång (jfr 2 Pet 3:10). Det fanns alltid *eld* i Jesu ord. Många fick för sig att han var *Elia* (Mark 8:28), profeten på vars bön Gud sände ned eld från himlen på Karmelberget (1 Kung 18:16-40). Även *Mose* kändes nära i Jesu ord, han som kallades vid berget Sinai genom den *brinnande törnbusken* som inte släcktes (2 Mos kap. 3) – likt evighetslampan i kyrkan i dag. Mose var den som vid samma berg under *eld* och då från himmelen fick ta emot tio Guds bud (2 Mos 19:16 f). Kring dessa två hjältar från olika tider fanns det alltid konflikt, och Jesus förutser att det blir så bland hans lärjungar också. ”Räkna med problem. Tror ni att Messias ska komma med ett fredsrrike? Inte i första hand. Alla relationer, även inom familjen, kommer att belastas av att ni tillhör mig”. Men eld *renar* också (Sak 13:9; Mal 3:2 f), och den lyser och värmer. Så säger lärjungarna efter mötet med den Uppståndne vid Emmaus: ”*Brann* inte våra hjärtan när han talade till oss på vägen?” (Luk 24:32). Den helige Andes ankomst över urkyrkan vid pingsten ledsagades av något som liknade eld (Apg kap. 2). Anden har eldens ”form” – som Jesu ord. Kärlekens Ande får honom att gå korsets väg för oss (= ”dopet” som nämns i v. 50; jfr Mark 10:38). Vi ska bli ljus som han. Jesus säger: *Håll lamporna brinnande* (Luk 12:35).

Elden skall ständigt hållas brinnande på altaret, den får aldrig slockna. (3 Mos 6:12)

FREDAGEN I 29 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Ef 4:1-6** (*En är Herren, en är tron, ett är dopet*)

Mänsklighetens nya enhet som Kristus har skänkt världen genom sin död (Ef 2:14-17) är **kyrkan**. Förstör inte Jesu verk, undvik splittring i kyrkorna! Paulus understryker det i v. 1 genom att säga att han själv är *fånge för Herrens skull* ("därför ska ni lyssna till mig!" – det känns nästan hur han darrar på rösten). De sju gånger "en" eller "ett" i v. 4-5 förstås bäst som "samma", d.v.s. *samma tro, samma dop*.

Evangelium: **Luk 12:54-59** (*Varför kan ni inte tyda vilken tid det är?*)

Vilket väder blir det? Det kan SMHI svara på. Hur gottgör vi våra synder? Det vet vi inte. Vi vill inte veta. Johannes döparen och Jesus har predikat klart och tydligt om **bot** men vi vill inte ta till oss deras ord. Jesus lärde oss **Fader vår**, och i den bönen medger vi att vi står i *skuld* till Gud (Matt 6:12). Skuld är en ekonomisk term: Gud är *kreditor*, vi är *debitorer*. I juridiska termer blir det att Gud är *kärande* eller *målsägande* och vi är *svarande*. Vi ligger illa till, ty Gud är också *domaren* och *indrivaren* (v.58). Om den jordiska kronofogden ringar på dörren blir vi genast inställsamma och lovar bot och bättring. Men Gud som vill att vi ska förlika oss med honom låtsas vi inte om. Vi riskerar att hamna i hans *fängelse* där man sitter tills *sista öret* är betalt (v. 58-59). Jesus talar här (som i Matt 18:34) om ett *tidsbegränsat straff efter döden* (till skillnad från helvetet som är evigt, se Mark 9:44; Matt 25:41), en smärtsam botgöring i efterhand, det som vi kallar **purgatorium** (reningsorten) eller **skärselden** (*Katolska kyrkans katekes*, nr 1030-1032). Där ska alla halvhjärtade, obotfärdiga kristna gråta. De ska visserligen bli frälsta sedan, *men som ur eld* (1 Kor 3:15). Gud tar synden på allvar. Vår ovilja att göra bot har följder. "Det där är inte min bild av Gud" säger några. OK. Men det är Jesu bild.

Förslag till fredagsoffer: Göra en extra, frivillig bot för de synder jag biktade senast.

LÖRDAGEN I 29 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Ef 4:7-16** (*Genom Kristus, kyrkans huvud, växer hela kroppen till*)

Den gamle aposteln hade i sitt fängelse knappast några böcker. Han citerar i v. 8 Ps 68:19 ur minnet, inte exakt. Han tänker på Kristi triumferande himmelfärd som har låtit gåvor regna över jorden = den helige Ande? Kyrkans olika ämbeten och uppdrag? (v. 11). Kungens byte ("fångar") är tillfångatagna fiender (död, synd) och befriade vänner (rättfärdiga i dödsriket från Gamla testamentet som väntat på frälsningen).

Evangelium: **Luk 13:1-9** (*Om ni inte omvänder er, skall ni alla mista livet som de*)

Här får vi två dagsaktuella nyheter från Jesu vardag. Den romerske prefekten Pilatus massaker mot pilgrimer från Jesu hemtrakter var ren terror. "Hur kunde Gud tillåta detta?" frågar fromma judar, liksom efter rasolyckan i Jerusalems dåvarande södra mur (Siloatornet). I vår tid undrar vi varför Gud tillåter att kyrkor bränns ner, städer bombas och oskyldiga människor dödas och jagas på flykt. Barn dör i cancer – är det rättvist? Guds agerande är vi dock inte herrar över, hans hand är med i allt som sker (Matt 10:29f), men vi kan inte veta *varför* saker sker och vi kan aldrig döma Gud (Jes 55:8-9; Job 42:3; Syr 42:21; Rom 11:33f). Kanske sker det för att förhindra något ännu värre? Vad vet vi? Även vårt *jämförande med andra människors andliga tillstånd* (på gott och ont) är meningslöst (v. 2 och 4). Vilka syndare är värst? Vilka helgon är störst? Allt vi kan se är att **vi själva behöver omvändelse**. Den milde trädgårdsmästarens förbön i v. 7 har förebilder i Gamla testamentet (t.ex. Abraham, 1 Mos 18:16 ff, eller Mose, 2 Mos 32:9f). Han står väl här för Jesus och/eller kyrkan. Vår omvändelse brådskar, tiden är knapp. Men varför väntar Gud med att svinga yxan (jfr Matt 3:10)? *Alla skall få tid att omvända sig* (2 Pet 3:9). Räkna ändå med risken för en plötslig dom.

Jag längtar efter Herren mer än väktarna efter morgonen. (Ps 130:6)
